

Nr 287.

Av herr **Wangson, Otto**, om viss ändring i förordningen angående blindhetsersättning.

Genom Kungl. Maj:ts förordning angående blindhetsersättning den 20 april 1934 har den förklarats berättigad till blindhetsersättning, uppgående till ett belopp av kr. femhundra för år räknat, som saknar synförmåga eller vars synförmåga, sedan ljusbrytningsfel rättats, är så nedsatt, att han saknar ledsyn.

Begreppet ledsyn har enligt Kungl. Maj:ts proposition fixerats sålunda: "Då synskärpan understiger $1-\frac{2}{60}$ saknas i allmänhet förmåga att reda sig på egen hand. Personen ifråga säges då sakna ledsyn (gångsyn)." Departementschefen betonar emellertid i fortsättningen av sitt yttrande, "att vid författningens tillämpning huvudvikten givetvis bör läggas på bestämmelsen i själva författningstexten d. v. s. på den omständighet, huruvida ledsyn saknas eller ej, alltså huruvida synnedsättningen kan anses vara så betydande, att den omöjliggör tillrättafinnande utan hjälp på gata eller främmande plats".

Vid tillämpningen av nämnda förordning har emellertid redan efter den förhållandevis korta tid, under vilken den varit i kraft, visat sig att ofta stora svårigheter göra sig gällande vid bedömande av frågan huruvida ledsyn föreligger eller ej. Såsom av Kungl. Maj:ts proposition framgår är graden av synskärpa ej direkt utslagsgivande. Avgörande vikt har i stället lagts vid den omständigheten, huruvida synnedsättningen är så betydande att den omöjliggör tillrättafinnande utan hjälp på gata eller främmande plats.

Medan synskärpan av läkare kan med noggrannhet fastställas, är däremot frågan huruvida en person kan finna sig till rätta på främmande plats beroende på ett flertal subjektiva moment. I första hand härröra de uppgifter, vilka vid bedömningen i Kungl. Pensionsstyrelsen förelegat, vanligen från pensionsstyrelsens ombud, vilka därvid måste söka vägledning av skilda yttre förhållanden, såsom huruvida personen ifråga varit synlig å viss plats, kunnat utföra visst arbete o. s. v. Därvid tillkommer emellertid ännu en svårighet, nämligen att avgöra vad som avses med främmande plats. (I ett fall, som även senare här återopas, har sålunda ansökan avslagits med stöd bl. a. av uppgiften, att den sökande uppehållit sig å plats och färdats till och från denna, vilken sökanden emellertid tidigare besökt minst 8,000 gånger.) Slutligen tillkommer vid ett på denna grund baserat bedömande den mycket invecklade frågan huruvida sökanden verkligen finner sig tillrätta med hjälp av synsinnet eller genom uppövande av andra sinnesorgan, närmast känseln. Följer man den uppfattningen, att en person som med andra sinnesorgan än synsinnet kan finna sig tillrätta, ej bör anses sakna ledsyn, så är att märka, att även helt

blinda personer — åtminstone rent principiellt — kunna komma att uteslutas från ersättning enligt denna lag, vilket torde direkt strida mot dess syfte.

Som det vid lagens tillämpning visat sig, att ett anmärkningsvärt stort antal personer vilka ansökt om blindhetsersättning erhållit avslag trots att synskärpan varit nedsatt till under $1-\frac{2}{60}$, varvid avslaget grundats på den subjektiva uppfattningen om förhandenvaron av "förmåga att finna sig tillrätta på främmande plats", och som bedömandet enligt dessa subjektiva principer måste leda till osäkerhet och godtycke vid lagens tillämpning, synes det vara av vikt att kompletterande bestämmelser utfärdas, vilka fastslå, att avgörandet bör grunda sig på exakta uppgifter, så långt sådana kunna erhållas. Därvid står främst den av läkaren — såvitt möjligt av ögonläkare — uppmätta synskärpan till buds. Därest denna lägges till grund, eventuellt kompletterad med simulationsprov, förenklas avgörandet och subjektiva och osäkra moment bortfalla. Som en fördel torde även kunna anföras den omständigheten, att en person med arbetsiver, vilken uppövat andra sinnen än synförmågan, då kommer i åtnjutande av ersättning i samma grad som sådana sökande, vilka av skilda orsaker icke kunnat i samma mån bidra till att i någon mån själva försörja sig.

Till belysande för osäkerheten hos nu tillämpat förfarande, baserat på ovan berörda subjektiva uppskattning av begreppet ledsyn, skola senare till utskottet överlämnas handlingar angående ett fall, där sökanden erhållit avslag å sin ansökan trots att synskärpan varit väsentligen mera nedsatt, än som i författningen förutsattes, och där vid å ögonklinik utförd undersökning visat, att han å främmande plats kan vägleda sig endast *med fara för allvarlig kropps-skada*.

Under återopande av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådana kompletterande bestämmelser i Kungl. Maj:ts förordning den 20 april 1934 angående blindhetsersättning, att rätten till dylik ersättning göres beroende av objektiva, av läkare — helst ögonläkare — efter undersökning fastställda faktorer, främst den uppmätta synskärpan.

Stockholm den 23 januari 1936.

Otto R. Wangson.